

SAR propune
Adevărata revoluție fiscală:
IMPOZITUL PE VENIT CU COTĂ UNICĂ ('Flat tax')

- Rată unică de impozitare pentru veniturile persoanelor fizice, fixată la un procent între 16 și 20%
- Eliminarea scutirilor și excepțiilor, cu păstrarea doar a deducerii personale de bază existente și în sistemul actual
- Eliminarea procedurii greoaie și costisitoare de globalizare, care devine în acest caz inutilă

Avantaje:

- √ Popular și eficient în același timp: se reduc impozitele pentru toată lumea
- √ Se elimină complet procedura elaborată și costisitoare a declarațiilor individuale anuale
- √ Aduce mai mulți bani la buget, chiar din primul an de aplicare (Fig. 4)
- √ Nu contravine *acquis*-ului UE – dimpotrivă, se înscrie într-o nouă tendință a statelor candidate
- √ Încurajează munca, nu subterfugiile fiscale, transparentizând mediul de afaceri
- √ Duce la creștere economică rapidă, în special în țări în curs de dezvoltare (Fig. 3)

Pentru prima oară după 1989 România are șansa să prindă primul val al unei reforme, nu doar să rămână lanterna roșie care pune ideile bune în practică la zece ani după vecinii săi, cu stângăcie și fără convingere. Asta cu condiția ca guvernul să includă în noul Cod Fiscal o schimbare reală a impozitării personale, precum cea prezentată în acest material.

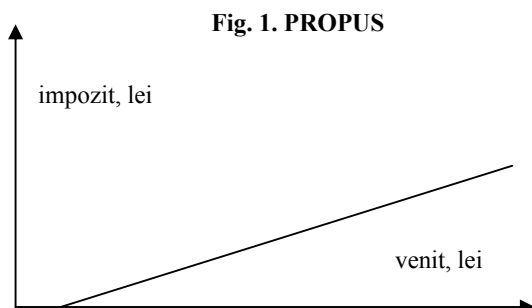
O adevărată revoluție fiscală a început în Europa Centrală și de Est de câțiva ani: întâi Estonia și celelalte state baltice, apoi Rusia în 2000, Ucraina anul acesta, din 2004 Slovacia iar pentru 2005 se pregătește Polonia. Ea are la bază ideile de simplitate, transparență și eficiență în colectare. Alături de alte elemente pe care le vom discuta într-un material viitor (ce va trata întregul sistem fiscal) este vorba în primul rând de trecerea la **impozitul pe venitul personal cu rată unică** ('flat tax').

Acesta nu este doar mai simplu și mai ieftin de aplicat ci, în state cu disciplină administrativă scăzută, ajunge să producă mai mulți bani pentru buget și, paradoxal, mai multă echitate socială.

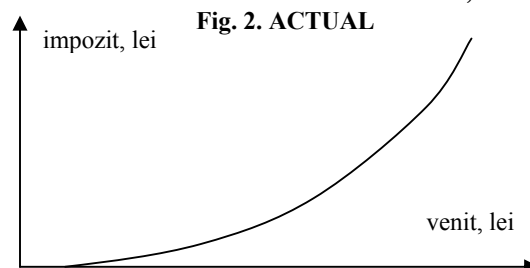
Alte rapoarte asupra guvernării produse de SAR, studii de politici publice și opinie publică, precum și revista de științe politice PolSci se pot găsi la www.sar.org.ro

Ce este impozitul pe venit cu rată fixă?

Toate veniturile dumneavoastră sunt taxate o singură dată, la realizarea lor, cu un procent fix stabilit – să zicem 16%. Orice alte venituri suplimentare veți realiza, din orice sursă, vor fi impozitate cu același procent. Dispar orice alte ajustări ulterioare.

Pentru comparație, în momentul de față sistemul „progresiv” de impozitare crește *procentul* o dată cu veniturile. Cu cât munciți mai mult, cu atât plățiți mai mult ca proporție din venit. Dacă banii vă vin din mai multe locuri ei trebuie însumați pentru a determina procentul final, de unde și nevoia declarației anuale.

EXEMPLU:	Salariul brut, lei	Impozit propus*, la rata de 16%	Impozit actual
	3,000,000	67,200	75,600
	6,500,000	532,000	659,750
	10,000,000	996,800	1,379,400

* Cu aceeași deducere personală de bază și contribuții sociale aplicabile în prezent

De ce să-l introducem?

- Pentru a simplifica procedurile de calculare, colectare și urmărire a impozitului. Nu doar în instituțiile publice care îl administrează – deși chiar și aici gândiți-vă ce înseamnă tipărirea, distribuirea, colectarea și prelucrarea celor peste 1 milion de formulare individuale pe care le depunem noi contribuabilii în aprilie-mai. Dar în special în firmele private mici și mijlocii, unde mare parte din timpul contabililor se consumă în asemenea munci de uzură.
- Pentru a promova creșterea economică, în două feluri: (i) se reduce evaziunea, iese la lumină o parte din economia subterană, se strâng mai mulți bani la buget; (ii) oamenii vor deveni interesați doar de creșterea propriilor venituri, nu vor mai pierde timp încercând să găsească căi legale, dar întortocheate, de a-și dirija finanțele personale prin canale mai puțin impozitate.

Acestea nu sunt utopii, după cum o arată Fig. 3 și 4: țările care utilizează asemenea sisteme se dezvoltă realmente mai repede; iar introducerea lor poate duce chiar din primul an la o îmbunătățire substanțială a colectării, uneori peste orice așteptări, după cum s-a văzut în Rusia în 2001-02.

Fig. 3. Creșterea anuală PIB, % 1981-1997

	...folosind rată unică (<i>flat tax</i>)	...folosind impozit progresiv
Toate țările...	2.1	1.1
Țări în curs de dezvoltare...	2.7	0.7

Studiu pe 86 țări, Alexis de Tocqueville Institute

Fig. 4. Creșterea anuală a încasărilor din impozitul pe venit personal în Rusia după trecerea la sistem cu rată fixă de 13% în 2000

	Nominal (ruble)	Real (ajustat cu inflația)
2001	+46%	+28%
2002	+40%	+24%

Ne lasă Uniunea Europeană?

Capitolul 10 (Impozitare) de *acquis* se referă la impozitele indirecte (TVA, accize, etc), nu la impozitele directe cum este cel pe venitul personal. Pe scurt, nu există reglementări oficiale ale UE care să ne interzică introducerea unui asemenea sistem. Ca dovadă, el funcționează de ani buni în statele baltice, va fi introdus în 2004 în Slovacia și probabil în 2005 în Polonia (vezi pagina următoare), toate țări aflate în primul val de aderare.

Desigur, este posibil să se facă anumite presiuni pe canale private de către cei care nu agreează sistemul, prezentându-l ca pe o formă de „concrență neloială” pentru forța de muncă vest-europeană taxată din greu de propriile guverne. Asemenea argumente sunt neserioase. În primul rând, există mulți alți factori în acest joc al competitivității, și e improbabil că o reducere de impozite în România afectează prea mult economiile dezvoltate. În al doilea rând, să nu uităm că nivelul de bunăstare în Europa de Vest nu se datorează gradului ridicat de impozitare de azi, cum cred unii – dimpotrivă, pe vremea când s-a creat acea bogăție redistribuită astăzi impozitele erau chiar mai mici decât cele propuse de noi aici. Guvernul român are datoria de a negocia cu UE tocmai asemenea proiecte ce conduc la bunăstarea generală, nu diverse aranjamente sectoriale pentru a proteja un grup sau altul de efectele concurenței.

Este echitabil din punct de vedere social?

Ni se spune adesea că într-o societate modernă și decentă este bine ca cei bogați să plătească mai mult. Foarte adevărat – asta se întâmplă și în sistemul propus de noi (Fig. 1): cu cât cineva câștigă mai mult, cu atât procentul fix din venitul său va reprezenta o sumă mai mare. În plus, menținerea deducerii personale la funcția de bază dă o tentă de progresivitate impozitului, cei mai săraci fiind în continuare ușor avantațați.

Problema gravă a sistemului actual este însă alta. Încercând să extragă prea mulți bani de la contribuabili prin avalanșa greoaie a treptelor de impozitare, el îi stimulează să găsească alte căi pentru a-și masca veniturile. Or, exact cei înstăriți și cu venituri mari au mijloacele și expertiza pentru a o face (prin firme, investiții, asigurări) iar statul aleargă zadarnic după ei, pentru că aceștia vor fi totdeauna cu un pas mai inventivi. *Astfel că, finalmente, cu cât un sistem de impozitare e mai complicat și progresiv, cu atât el va apăsa mai tare, paradoxal, pe cei cu venituri mici. Cu cât el include mai multe excepții, deduceri, regimuri speciale, etc, cu atât el poate fi exploatat mai ușor de cei înstăriți, care au avantajul resurselor materiale, de cunoaștere și o puternică motivație pentru a o face.* Așa se explică de ce o impozitare mai simplă, ușoară și neutră a dus în Rusia la sporirea spectaculoasă a încasărilor (Fig. 4).

Și în fond, nu este puțin ipocrit să vorbim de echitate socială în România cu actualul sistem, care oferă excepții și clauze speciale sportivilor miliardari sau patronilor de cluburi, în schimb impozitează acțiunile umanitare și munca de caritate, de exemplu? Ce fel de politici de echitate socială sunt acelea care taxează mai sever o sumă câștigată prin muncă decât aceeași sumă câștigată la loterie?

Ce trebuie urmărit în paralel

- Apropierea ratelor pentru toate marile categorii de impozite (personal, cu toate sursele sale; pe profit) pentru a nu mai face stimulare artificială a unui factor de producție în defavoarea altuia
- Scăderea contribuțiilor sociale asociate salariilor conform planului anunțat de guvern, pentru a realiza într-adevăr o reducere substanțială a costurilor cu mâna de lucru
- Renunțarea la ideea redistribuirii sociale – sau încurajării unor actori economici în dauna altora – prin regimul de impozitare. Taxarea trebuie să fie cât mai neutră și are rolul doar de a aduce bani la buget în modul cel mai simplu și eficient posibil. *Redistribuire socială se va face doar prin politicile de cheltuieli*, așa este mai echitabil și mai transparent
- Renunțarea la sistemul complicat al *deducerilor*, prevăzut prin noul Cod Fiscal. Acestea sunt greu de administrat, greu de urmărit și pot da naștere la abuzuri, iar unele sunt chiar la limita constituționalității (deducerea cotizației sindicale poate fi privită ca o interferență în liberul drept de asociere). Dar mai mult decât atât: introduc o puternică notă de regresivitate în impozitare – în sensul că de ele vor profita inevitabil cei înstăriți, așa cum este cazul cu deducerile aferente construcției de locuințe. Statul român este încă prea sărac pentru a subvenționa extravaganțele imobiliare ale celor care au suficienți bani pentru a ajunge să beneficieze într-adevăr de aceste facilități.

Poate România să prindă măcar o dată valul reformei în Europa de Est? Sau vom rămâne iarăși ultimii?

	Anul introducerii impozitului cu rată unică	Rata de impozitare, %
Estonia	1993	26
Letonia	1997	25
Rusia	2000	13
Ucraina	2003	13
Slovacia	2004	19
Polonia*	2005	
Cehia**		

*În discuție, la inițiativa premierului

** În discuție, la inițiativa opoziției